

Miljöförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2023-11-29

Diarienummer:
MHN-2023-00366

Handläggare:
Sara Johansson

Verksamhetsplan och budget 2024–2026

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. **att** fastställa miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsplan och budget 2024–2026, samt
2. **att** översända verksamhetsplan och budget 2024–2026 till kommunstyrelsen.

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Nämndens arbete utgår från att den som bedriver en verksamhet som påverkar staden och miljön även ska ta ansvar för effekterna av den påverkan. De som bedriver tillsynspliktig verksamhet ska få den tillsyn som behövs för att skydda människors hälsa och miljön och ska även betala för den tillsynen. De ska även ges förutsättningar och stöd för att göra rätt.

Mål och budget 2024 med plan för 2025–2026 behåller de fyra fokusmålen:

1. Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden
2. Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb
3. Uppsala ska leda klimatomställningen
4. Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Nämnden är träffad av alla fyra fokusmål. Fokusmål 2 omfattar stadens fysiska utveckling som kommunala lantmäterimyndigheten arbetar med och där miljöbalksavdelningarna bidrar som remissinstanser till stadsbyggnadsförvaltningen. Fokusmål 3 omfattar tillsyn på miljöfarlig verksamhet, enskilda avlopp och områdesskydd. Fokusmål 4 omfattar tillsyn och kontroll av bland annat hälsoskydd, livsmedelslagstiftning, alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter.

Beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningen. Verksamhetsplanen bedöms bidra positivt till barnperspektivet, jämställdhetsperspektivet och näringslivsperspektivet som alla berörs på olika sätt av nämndens verksamhet. Det sker exempelvis genom nämndens tillsyn, kontroll och information till företag och invånare.

Föredragning

Kommunfullmäktiges Mål och Budget 2024 med plan för 2025–2026 har fyra fokusmål. Till fokusmålen hör uppdrag till nämnderna. Nämnden har fått två nya uppdrag 2024:

- Uppdrag 21. Utveckla det systematiska arbetet för att anpassa Uppsala till ett förändrat klimat
- Uppdrag 24. Motverka förluster av biologisk mångfald och skydda hotade arter genom sammanhängande livsmiljöer för växter och djur

Utöver uppdragen definierar nämnden nämndmål för utveckling inom grunduppdraget. Nämndmålen i Verksamhetsplan och budget 2024–2026 är samma som 2023:

- Nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi.
- Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.
- Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.
- Vi har en god livsmiljö i Uppsala kommun.
- Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet.
- Vi har giftfria och slutna kretslopp.
- Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Åtgärder enligt kommunala handlingsplaner och program har arbetats in i verksamhetsplanen.

Som bilagor till verksamhetsplanen finns som tidigare år tillsynsplan enligt miljöbalken, årsplan för livsmedelskontrollen samt tillsynsplan enligt alkohollagen. För 2024 finns även kontrollplan för animaliska biprodukter och foder. Animaliska biprodukter (ABP) definieras i lagstiftningen som hela kroppar eller delar av kroppar från djur, produkter av animaliskt ursprung eller andra produkter som fås från djur och inte är avsedda som livsmedel. Syftet med regelverket om ABP är att motverka att sjukdomar sprids. Kommunen ansvarar för kontroll av delar av regelverket. Enligt Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan ska alla kontrollmyndigheter ha en årlig riskbaserad kontrollplan senast år 2025.

Särskilda satsningar 2024

Här redogörs för de riktade satsningar som nämnden beviljats av kommunfullmäktige för 2024. Tidigare har nämnden tilldelats nivåpåverkande medel (höjning av nämndens basbudget) för att arbeta med myndighetssamverkan mot illegal verksamhet. Detta arbete fortsätter och beskrivs i verksamhetsplanen under uppdrag 26.

Avgifter för livsmedelskontroll – omställning till efterhandsdebitering och ny riskklassning 2023–2024: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 2 000 tkr år 2023 och 500 tkr år 2024 för omställning av livsmedelskontrollen. På grund av ny lagstiftning står finansieringen av livsmedelskontrollen inför två stora förändringar: dels kommer

all livsmedelskontroll att efterhandsdebiteras från och med 1 januari 2024, dels tillämpas en ny modell för riskklassning som avgör hur ofta livsmedelsverksamheter ska ha planerad kontroll.

Under 2024 kommer det krävas fortsatta informationsinsatser om förändringen till det nya debiteringssystemet och den nya riskklassningsmodellen.

Satsning mot övergödning (enskilda avlopp): Kommunfullmäktige har från och med år 2024 gett nämnden en höjning av basbudgeten med 1,2 miljoner kronor för fortsatt arbete mot övergödning (enskilda avlopp). Från och med år 2025 höjs nämndens basbudget med ytterligare 300 000 kronor för arbetet mot övergödning. Tillsyn är nödvändigt för att minska övergödning och smittspridning och för att förbättra dricksvattenkvalitet. Utan extra medel skulle tillsynsavgiften bli påfallande hög för den enskilde privatpersonen. Små avlopp är prioriterat av Naturvårdsverket i den nationella strategi för tillsyn enligt miljöbalken. Alla kommuner ska dessutom nu upprätta ett avloppsregister, riskklassa alla avlopp och göra återkommande tillsyn.

Tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd: Kommunfullmäktige har från och med år 2024 gett nämnden en höjning av basbudgeten med 600 000 kronor för fortsatt arbete för tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd. Syftet med tillsynen är att se till att lagstiftningen följs så att allmänhetens tillgång till stränder värnas och växt- och djurlivet skyddas. Utan tillsyn urholkas förståelsen för vilka åtgärder som är möjliga och inte inom strandskydd och legaliteten för strandskyddet försvinner.

Insatser mot förorenad mark: Kommunfullmäktige har tilldelat miljö- och hälsoskyddsnämnden 700 000 kronor per år 2022–2024 för en tidsbegränsad satsning för insatser mot förorenad mark. För att uppnå nationella miljömål, stödja samhällsplaneringen och en hållbar samhällsutveckling genom exploatering av tidigare industriområden och deponier behöver arbetet med förorenade områden stärkas. Tillsynsområdet är ett fokusområde i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen 2022–2025. Tillsynsmyndigheterna ska enligt strategin bedriva aktiv tillsyn av prioriterade objekt (MIFO riskklass 1 och 2) utifrån en fastställd handlingsplan.

Insatser mot livsmedelsfusk: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 300 000 kronor för år 2022 och 200 000 kronor per år för 2023–2024 för insatser mot livsmedelsfusk (trygghet). Att systematiskt motverka och förebygga livsmedelsfusk är ett nytt viktigt område som nämnden inte tidigare arbetat med i stor skala. Arbetet är tidskrävande och kräver särskilda arbetsätt och specialkompetens. Livsmedelsfusk kan i många fall förekomma i organiserad brottslighet och då krävs ofta ett samarbete med andra myndigheter så som till exempel polisen, Skatteverket och Tullverket.

Ekonomiska konsekvenser

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått en minskning av budgetramen med 1,6 miljoner kronor jämfört med 2023. Minskningen beror främst på att den tidsbegränsade satsningen för omställning av livsmedelskontrollen var 2 miljoner kronor 2023 och 0,5 miljoner kronor 2024.

Nämnden har fått permanentade medel för fortsatt satsning mot övergödning (enskilda avlopp) och för tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd. Nämnden får 2024 fortsatta medel inom tidsbegränsade satsningar som påbörjades i Mål och budget 2022 och som stärker tillsynen i viktiga sakfrågor som ingår miljö- och hälsoskyddsnämndens grunduppdrag (förorenad mark, livsmedelsfusk).

Från 2024 får nämnden en nivåhöjning av kommunbidraget med 500 000 kronor som viss kompensation för ökade arbetsplatskostnader i samband med flytten till Stadshuset. Nämnden har tidigare år haft högre tidsbegränsade tillskott som syftat till att nämnden ska få tid att anpassa intäkter och kostnader i verksamheten till de nya arbetsplatskostnaderna.

Nämndens budget för 2024 innehåller från kommunfullmäktige riktade resultatförstärkande åtgärder. Nämnden har tidigare år fått en procentuell generell minskning av basbudgeten. Nämnden beräknas under 2024 kunna genomföra en effektivare administration genom digitalisering som utförts 2023. Effektiviseringen är 560 000 kronor.

Förändringarna inom livsmedelskontrollen kan komma att påverka nämndens sammantagna resultat. Den nya riskklassningsmodellen beslutades under 2023 och riskklassningen har genomförts under hösten och vintern 2023. Den nya riskklassningsmodellen medför att antalet timmar planerad kontroll som ska utföras i Uppsala kommun troligen minskar 2024 jämfört med tidigare år. Samtidigt kan modellen innebära att antalet timmar uppföljande kontroll kommer att öka, eftersom avvikelser som tidigare följts upp vid nästa planerade kontroll framöver kan kräva ett extra uppföljande kontrollbesök. Vid framtagande av budget 2024 har effekten av dessa förändringar uppskattats. Det råder dock stor osäkerhet vad gäller vilka intäkter som kan förväntas inom livsmedelskontrollen 2024. Förvaltningen kommer därför noga att följa utvecklingen under året och det finns ett kontrollmoment för detta i internkontrollplanen.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 29 november 2023
- Bilaga, Verksamhetsplan och budget 2024–2026

Miljöförvaltningen

Monica Pettersson
Tf. förvaltningsdirektör

Aktiverande styrdokument

Beslutsfattare:
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Dokumentansvarig:
Förvaltningsdirektör

Datum:
2023-12-20

Diarienummer:
MHN-2023-00366

Verksamhetsplan och budget 2024–2026

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Innehåll

Inledning	3
Nämndens uppdrag.....	3
Omvärld och förutsättningar.....	4
Politisk plattform	6
Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget	11
Begrepp som används i verksamhetsplanen	11
Kommunfullmäktiges fokusmål.....	12
Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden.....	12
Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb.....	16
Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen	19
Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor	23
Budget 2024	27
Nämndens driftbudget.....	27
Nämndens investeringar.....	27
Bilaga 1 Styrdokument	28
Bilaga 2 Uppföljningsplan	29
Bilaga 3 Tillsynsplan enligt miljöbalken	31
Miljöskydd.....	32
Hälsoskydd	33
Enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd	34
Bilaga 4 Årsplan för livsmedelskontrollen 2024.....	36
Bilaga 5 Kontrollplan animaliska biprodukter och foder	38
Bilaga 6 Tillsynsplan enligt alkohollagen	40
Bilaga 7 Hållbarhetsperspektiven och de nationella miljökvalitetsmålen.....	42

Inledning

Nämndens uppdrag

Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, lagen om sprängämnesprekursorer samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Arbetet bedrivs genom tillsyn, tillståndsprövning, kontroll och förrättningar. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar.

Verksamhetsområden

Miljöförvaltningens verksamhet delas upp i åtta verksamhetsområden:

- Miljöskyddstillsyn
- Hälsoskyddstillsyn
- Enskilt vatten och avloppstillsyn
- Områdesskydd
- Samhällsbyggnad och miljöövervakning
- Kommunala lantmäterimyndigheten
- Livsmedelskontroll
- Tillståndsenheten

Förutom de åtta verksamhetsområdena (som organiseras i fem avdelningar) finns en administrativ enhet samt två verksamhetsutvecklare som stödjer förvaltningens övergripande arbete. Dessutom finns stabsfunktioner från kommunledningskontoret knutna till miljöförvaltningen som stödjer med registratur, nämndsekretariat, kommunikation, ekonomi, HR och IT.

Tillsyns- och kontrollplaner

Nämnden fattar varje år i samband med verksamhetsplanen beslut om årliga tillsynsplaner för miljöskydd, hälsoskydd, enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd, livsmedelskontrollen och tillsyn enligt alkohollagen. Från och med 2024 finns också en plan för kontroll av animaliska biprodukter och foder.

Tillsyn enligt miljöbalken

Enligt Miljötillsynsförordningen (SFS 2011:13) ska det hos en operativ tillsynsmyndighet finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Syftet med behovsutredningen är att åskådliggöra det sammanvägda behovet av tillsyn för att klara uppdraget enligt reglementet och främja en hållbar utveckling.

Behovsutredningen avser en period på tre år. Utredningen ska ses över vid behov samt minst en gång varje år. Myndigheten ska dessutom för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på tillsynsbehovsutredningen. Tillsynsplanen för 2024 finns i bilaga 3.

Kontroll enligt livsmedelslagstiftning

Kraven på livsmedelskontroll finns bland annat i EU-förordning 2017/625^[1] om offentlig kontroll och i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel. I kontrollförordningen anges att kontrollmyndigheten ska ha den kompetens och de resurser som krävs för att utföra kontroll så att lagstiftningen följs inom alla led i livsmedelsproduktionen. Kontrollen ska vara utformad för att säkerställa likriktning och kvalitet. För att klara kraven i lagstiftningen är det viktigt att den operativa kontrollmyndigheten beskriver behovet av offentlig kontroll inom livsmedelskedjan. Av Livsmedelsverkets kontrollföreskrifter^[2] framgår att varje kontrollmyndighet årligen ska fastställa en plan för myndighetens livsmedelskontroll. Planen ska avse en period på minst tre år och omfatta samtliga områden som myndigheten ansvarar för. Årsplanen för 2024 finns i bilaga 4 och den treåriga kontrollplanen beslutas av nämnden.

Kontroll av animaliska biprodukter och foder

Animaliska biprodukter (ABP) definieras i lagstiftningen som hela kroppar eller delar av kroppar från djur, produkter av animaliskt ursprung eller andra produkter som fås från djur och inte är avsedda som livsmedel. Syftet med regelverket om ABP är att motverka att sjukdomar sprids. Kommunen ansvarar för kontroll av delar av regelverket. Enligt Nationella kontrollplanen förlivsmedelskedjan ska alla kontrollmyndigheter ha en årlig riskbaserad kontrollplan senast år 2025. Kontrollplanen för 2024 finns i bilaga 5.

Tillsyn enligt alkohollagen

Alkohollagen är en skyddslagstiftning som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar. Enligt alkohollagen ska varje kommun fastställa en tillsynsplan vilken ska redogöra för kommunens planerade tillsynsarbete. En tillsynsplan enligt alkohollagen behandlar främst den yttre tillsynen. Dock utgör den yttre tillsynen endast 10 procent av tillståndsenhetens arbetstid. Av det samlade tillsynsarbetet är den yttre tillsynen ett komplement till förebyggande tillsynsarbete och inre tillsyn. Tillsynen syftar till att kontrollera att alkohollagens regelverk följs. Tillsynsplanen för 2024 finns i bilaga 6.

Omvärd och förutsättningar

2015 antog FN:s generalförsamling en resolution med 17 globala mål för en bättre värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling. Det är en handlingsplan för människornas och planetens välbefinnande där de tre dimensionerna av hållbar utveckling – den miljömässiga, den sociala och ekonomiska, är lika viktiga. De 17 globala hållbarhetsmålen är integrerade i kommunfullmäktiges fokusmål. Sveriges miljömål omhändertar nationellt den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen.

Nämnden bidrar till de globala hållbarhetsmålen och de nationella miljömålen genom sitt grunduppdrag med tillsyn, kontroller, tillståndsprövningar och förrättningar. Genom att kontrollera att bland annat miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen,

---

^[1] Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel.

^[2] Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel

alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter följs minskar utsläppen av miljöskadliga ämnen, maten blir tryggare att äta och folkhälsan blir bättre. Genom ett effektivt, rättssäkert och serviceinriktat arbete kan nämnden ge alla tydliga förutsättningar och bidra till likvärdiga konkurrensvillkor. Genom tydlig och lättillgänglig information ger nämnden alla invånare förutsättningar att göra rätt. Detta beskrivs närmare i bilaga 7.

Uppsala är del av en omvärld som förändras snabbt. Vårt samhälle påverkas av ett antal globala trender som har sin grund i förändringar i befolkningens sammansättning, förändrade värderingar, teknikutveckling, globalisering och klimatförändringar. Kommunen lyfter i sin globala omvärldsanalys fram sju regionala trender som kan ha stor påverkan på Uppsalas förutsättningar att utvecklas till en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar kommun. Utifrån de regionala trenderna och nämndens egen omvärlds- och riskanalys har miljöförvaltningen prioriterat några strategiskt viktiga frågor 2024–2026 för att stå rustad inför kommande utmaningar:

- Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är en viktig fråga för nämnden. Nämndens arbetsområde blir mer och mer komplext i form av ny lagstiftning som kräver specialistkompetens. Inom flera av nämndens ansvarsområden utbildas idag för få personer. Att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare som lyckas rekrytera och behålla medarbetare är därför mycket viktigt. Förvaltningen kommer att arbeta utifrån de prioriterade områdena i förvaltningens kompetensförsörjningsplan.

- Samarbete och samverkan

Samarbete och samverkan är nödvändigt för att nämnden ska få genomslag i sina frågor. För att nå mer effekt i tillsynen och arbeta mer proaktivt vill förvaltningen öka sitt samarbete med andra förvaltningar i kommunen men också samverka med andra myndigheter och miljösamverkan.

- Service och bemötande

Förvaltningen ska ha en hög tillgänglighet och väl fungerande digitala tjänster som möter invånare och företagares behov. Nämnden arbetar opartiskt, enhetligt och rättssäkert men är samtidigt flexibel och anpassar sin service utifrån den vi möter. Förvaltningen kommer fortsätta att arbeta för att förbättra informationen på webben men också med att synliggöra nyttan av nämndens arbete.

- Hållbara och effektiva arbetsätt

Förvaltningen fortsätter arbetet med att se över och utveckla planeringsmodellen för den avgiftsfinansierade tillsynen och kontrollen. Förvaltningens medarbetare ska ha en hållbar arbetssituation med en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Förvaltningen behöver fortsätta utvecklingen av sin styrning och uppföljning för att kunna möta de ökade kraven på effektivisering. Förvaltningen arbetar systematiskt för att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt fastställda riktlinjer och för att skapa ordning och reda bland styrdokument och rutiner.

- Effektiv och verkningsfull tillsyn, kontroll och förrättningar

Förvaltningen fortsätter arbetet med att prioritera tillsyn och kontroll utifrån var den gör mest nytta och skillnad. Tillsynen och kontrollen utvecklas ständigt för att öka effekten av nämndens arbete.

- Beredskap i en föränderlig omvärld

Nämnden behöver vara redo att möta förändrade behov och ha såväl kapacitet och arbetssätt som möjliggör för nämnden att ta sig an nya ansvarsområden i en föränderlig omvärld. För att ytterligare förstärka förvaltningens beredskap inför eventuella kommande kriser med till exempel värme, torka, utsläpp och översvämningar kommer förvaltningen upprätthålla den operativa beredskapsorganisationen och fortsätta arbeta med krisövningar. Nämnden kommer också att ta fram en organisation för höjd beredskap.

Verksamhetsutveckling och kommunikation är en bas som ska möjliggöra nödvändig utveckling inom de andra områdena. Nämnden behöver till exempel vissa e-tjänster för att kunna erbjuda den service som invånare och företagare förväntar sig och det behövs verktyg för att följa upp förvaltningens arbete vilket är en del av området hållbara och effektiva arbetssätt.

Centrala myndigheter för flera av nämndens verksamhetsområden tar fram nationella planer för kontroll och tillsyn. Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan (NKP) är gemensam för alla kontrollmyndigheter. Den möjliggör en likvärdig kontroll, med gemensamma mål och prioriteringar i hela landet, med riktlinjer för kvalitetssäkring och utveckling. Sedan 2022 finns också en nationell strategi för miljöbalktillsyn. Strategin syftar till att främja tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna under strategins period.

På grund av ny lagstiftning står livsmedelskontrollen inför stora förändringar under 2024 som kan påverka nämndens sammantagna resultat. Från och med 2024 kommer all livsmedelskontroll att efterhandsdebiteras. Från och med 2024 kommer också en ny riskklassning av livsmedelsverksamheter att tillämpas. Riskklassningen styr hur ofta en verksamhet ska ha planerad kontroll. Den nya riskklassningsmodellen beslutades under 2023 och riskklassningen har genomförts under hösten och vintern 2023. Den nya riskklassningsmodellen medför att antalet timmar planerad kontroll som ska utföras i Uppsala kommun troligen minskar 2024 jämfört med tidigare år. Samtidigt kan modellen innebära att antalet timmar uppföljande kontroll kommer att öka, eftersom avvikelser som tidigare följts upp vid nästa planerade kontroll framöver kan kräva ett extra uppföljande kontrollbesök. Vid framtagande av budget 2024 har effekten av dessa förändringar uppskattats. Det råder dock stor osäkerhet vad gäller vilka intäkter som kan förväntas inom livsmedelskontrollen 2024. Nämnden kommer därför noga att följa utvecklingen under året och har ett kontrollmoment för detta i internkontrollplanen.

Politisk plattform

Nämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Målet är ett hälsosamt och tryggt Uppsala som utvecklas strukturerat och hållbart. Nämndens arbete utgår från att den som bedriver en verksamhet som påverkar staden och miljön även ska ta ansvar för effekterna av den påverkan. De som bedriver tillsynspliktig verksamhet ska få den tillsyn som behövs för att skydda människors hälsa och miljön och ska även betala för den tillsynen. De ska även ges förutsättningar och stöd för att göra rätt.

Uppsala är en av Sveriges mest attraktiva städer med stark tillväxt i form av kraftig befolkningsökning och en expansiv arbetsmarknad. Prognosen om 330 000 invånare år 2050 ställer stora krav på en ansvarsfull och tydligt prioriterad utveckling som leder till hållbara lösningar.

Prioriterade områden och satsningar

Mål och budget 2024 med plan för 2025–2026 har fyra fokusmål för planperioden:

1. Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden
2. Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb
3. Uppsala ska leda klimatomställningen
4. Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Nämnden är träffad av alla fyra fokusmål. Fokusmål 2 omfattar stadens fysiska utveckling som kommunala lantmäterimyndigheten arbetar med och där miljöbalksavdelningarna bidrar som remissinstanser till stadsbyggnadsförvaltningen. Fokusmål 3 omfattar tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet, enskilda avlopp och områdesskydd. Fokusmål 4 omfattar tillsyn och kontroll av bland annat hälsoskydd, livsmedelslagstiftning, alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter.

Nämnden har definierat nämndmål för att uppnå nämndens grunduppdrag och kommunens fyra fokusmål.

Riktade medel till nämnden

Här redogörs för de riktade satsningar som nämnden beviljats för 2024. Tidigare har nämnden tilldelats nivåpåverkande medel för att arbeta med myndighetssamverkan mot illegal verksamhet. Detta arbete fortsätter och beskrivs under uppdrag 26.

Avgifter för livsmedelskontroll – omställning till efterhandsdebitering och ny riskklassning 2023–2024: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 2 000 tkr år 2023 och 500 tkr år 2024 för omställning av livsmedelskontrollen. På grund av ny lagstiftning står finansieringen av livsmedelskontrollen inför två stora förändringar: dels en övergång till obligatorisk efterhandsdebitering, dels en ny modell för riskklassning som avgör hur ofta livsmedelsverksamheter ska kontrolleras.

Från och med 1 januari kommer all livsmedelskontroll att efterhandsdebiteras.

Principen med efterhandsdebitering innehåller en rad potentiella fördelar för företagen och kan öka företagets förståelse och acceptans för avgiftssystemets konstruktion. Förändringen medför dock utmaningar för nämnden som tillsyns- och kontrollmyndighet eftersom det blir svårare att prognostisera nämndens intäkter och därför svårare att planera och genomföra tillsyn och kontroll.

Ny riskklassningsmodell kommer att tillämpas från 2024. Under 2023 har nämnden klassat om alla livsmedelsverksamheter i Uppsala kommun, detta kommer behöva stämmas av vid nästkommande planerad kontroll. När man ser till hur mycket kontroll som den nya modellen genererar jämfört med tidigare modell kommer kontrolltiden för restauranger och liknande verksamheter att minska medan tiden för grossister och tillverkare kommer att öka. För Uppsala kommun bedöms modellen totalt sett ge en minskning av kontrolltid vilket kommer att minska förvaltningens intäkter.

Under 2024 kommer det krävas fortsatta informationsinsatser om förändringen till det nya debiteringssystemet och den nya riskklassningsmodellen.

Satsning mot övergödning (enskilda avlopp): Kommunfullmäktige har från och med år 2024 gett nämnden en höjning av basbudgeten med 1,2 miljoner kronor för fortsatt arbete mot övergödning (enskilda avlopp). Från och med år 2025 höjs nämndens

basbudget med ytterligare 300 000 kronor för arbetet mot övergödning. Tillsyn är nödvändigt för att minska övergödning och smittspridning och för att förbättra dricksvattenkvaliteten. Utan extra medel skulle tillsynsavgiften bli påfallande hög för den enskilde privatpersonen. Små avlopp är prioriterat av Naturvårdsverket i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Alla kommuner ska dessutom nu upprätta ett avloppsregister, riskklassa alla avlopp och göra återkommande tillsyn.

Tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd: Kommunfullmäktige har från och med år 2024 gett nämnden en höjning av basbudgeten med 600 000 kronor för fortsatt arbete för tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd. Syftet med tillsynen är att se till att lagstiftningen följs så att allmänhetens tillgång till stränder värnas och växt- och djurlivet skyddas. Utan tillsyn urholkas förståelsen för vilka åtgärder som är möjliga och inte inom strandskydd och legaliteten för strandskyddet försvinner.

Insatser mot förorenad mark: Kommunfullmäktige har tilldelat miljö- och hälsoskyddsnämnden 700 000 kronor per år 2022–2024 för en tidsbegränsad satsning för insatser mot förorenad mark. För att uppnå nationella miljömål, stödja samhällsplaneringen och en hållbar samhällsutveckling genom exploatering av tidigare industriområden och deponier behöver arbetet med förorenade områden stärkas. Tillsynsområdet är ett fokusområde i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen 2022–2025. Tillsynsmyndigheterna ska enligt strategin bedriva aktiv tillsyn av prioriterade objekt (MIFO riskklass 1 och 2) utifrån en fastställd handlingsplan. Antalet områden som har ett utrett ansvar och där undersökningar eller efterbehandlingar genomförs ska öka under tidsperioden. Nämnden kommer prioritera arbetet med att identifiera ansvariga för de förorenade områdena, förelägga om markundersökningar och slutligen efterbehandling. Samtidigt fortgår arbetet med tre gamla bruk med statlig finansiering där stadsbyggnadsförvaltningen är huvudman. Ett nytt krav är att ansvarsutredningen vid åtgärd ska innehålla en värdering av fastigheterna.

Insatser mot livsmedelsfusk: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 300 tkr för år 2022 och 200 tkr per år för 2023–2024 för insatser mot livsmedelsfusk (trygghet). Att systematiskt motverka och förebygga livsmedelsfusk är ett nytt viktigt område som nämnden inte tidigare arbetat med i stor skala. Arbetet är tidskrävande och kräver särskilda arbetssätt och specialkompetens. Livsmedelsfusk kan i många fall förekomma i organiserad brottslighet och då krävs ofta ett samarbete med andra myndigheter så som till exempel Polisen, Skatteverket och Tullverket.

Nämnden prioriterar fyra viktiga områden som den ser kan göra stor skillnad för kommunens invånare och stadens utveckling:

Hållbar samhällsbyggnad

När Uppsalas stad och landsbygd utvecklas ska vi växa hållbart. Förtätning av staden har flera hållbarhetsfördelar. Samtidigt behöver förtätning ske så att goda ljusförhållanden och möjlighet till rörelse och utevistelse erbjuds medborgarna. Nämnden bevakar följande områden i samhällsbyggnadsprocessen:

Buller, luftföroreningar, mark- och byggnadsföroreningar, dagvatten, grundvatten, klimatanpassning, avfallshantering, ekosystemtjänster, grönområden, placering och storlek på skolgårdar och ljusföroreningar.

Nämnden bidrar med miljö- och hälsoskyddskompetens i samhällsbyggnadsprocessen i kommunen. Nämnden har deltagit i framtagandet av Uppsalas handlingsplan för

luftkvalitet och ställer krav på att tillräckliga åtgärder vidtas för att nå EU:s luftkvalitetsmål i Uppsala. Nämnden kommer också att utgå från kommunens VA-plan och kommande vattentjänstplan vid tillsyn och prövning av nya avlopp samt vid remissvar till plan- och byggnadsnämnden. Nämnden bidrar även till hållbar samhällsbyggnad genom att bistå med sin kompetens i bygglov- och planärenden samt vattenskyddsdispenser.

Genom arbete på kommunala lantmäterimyndigheten bidrar nämnden med fastighetsrättsliga kunskaper vid framtagandet av detaljplaner, samt all fastighetsbildning inom kommunen.

På ovanstående sätt bidrar nämnden till en hållbar samhällsbyggnad i Uppsala kommun.

Bättre vattenmiljöer

I och med att Uppsala växer följer ett ökat tryck på våra gemensamma vattenresurser. Uppsala- och Vattholmaåsa utgör en av Sveriges viktigaste grundvattenförekomster. Den förser stora delar av befolkningen i kommunen med dricksvatten. Tillgången till grundvatten av god kvalitet är en förutsättning för ett fungerande ekosystem och för en fungerande dricksvattenförsörjning. Utmaningen i Uppsala är att den grundvattenförande åsen passerar rakt igenom staden med miljöstörande verksamheter som påverkar grundvattenkvaliteten. Att säkerställa nuvarande och framtida dricksvattentäkter är överordnat i stort sett all annan planering och riskbedömningar utifrån riktlinjer som rör dricksvatten kommer styra mycket av nämndens tillsyn framöver.

Stora delar av Uppsala stad är vattenskyddsområde och därför krävs dispens från vattenskyddföreskrifterna vid byggnationer. Här gör nämnden ett viktigt arbete som remissinstans för länsstyrelsen som fattar besluten.

Nämnden bidrar till bättre vattenmiljöer genom sin tillsyn på utsläpp till mark och vatten från miljöfarliga verksamheter och enskilda små avlopp. Nämnden bidrar även till skydd av grundvattnet genom att bistå med sin kompetens i bygglov- och planärenden samt vattenskyddsdispenser.

Giftfria och slutna kretslopp

Att minska risker och exponering från kemikalier är en av vår tids största globala och lokala miljöutmaningar. Ämnen med farliga egenskaper finns på platser där de inte hör hemma. Barn är särskilt utsatta och känsliga. Barnens vardag ska därför så långt som möjligt vara fri från farliga ämnen.

En ökad resurshushållning är en förutsättning för att klara omställningen till ett hållbart samhälle. Kommunens företag och verksamheter behöver stöd men också tydliga krav för att klara omställningen.

Ett av målen i kommunens miljö- och klimatprogram är att förekomsten av ämnen i inomhus- och utomhusmiljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Nedskräpning av våra utomhusmiljöer är ett växande problem, och spridningen av plastpartiklar behöver minska.

Nämnden bidrar till giftfria och slutna kretslopp genom sin tillsyn på miljöfarliga verksamheter, avfallshantering och förorenade områden.

God och jämlik hälsa

Nämnden vill bidra till en positiv samhällsutveckling i Uppsala kommun med minskad segregation och minskade hälsoskillnader oberoende av bostadsområde eller social bakgrund. Att skydda människors hälsa och förhindra att människor blir besvärade eller sjuka av inomhus- och utomhusmiljön eller av bristfällig hygien är viktigt i en växande stad. Hälsoskyddstillsynen har fokus på känsliga grupper så som barn och äldre och prioriterar även tillsyn i särskilt utsatta områden. Livsmedelskontrollen arbetar för säkra livsmedel och minskat livsmedelsfusk. Tillståndsenheten arbetar för ansvarsfull alkoholservering och tobaksförsäljning. På så sätt bidrar nämnden till en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget

Nämndens verksamhetsplan och budget beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2024–2026 samt nämndens grunduppdrag enligt reglementet.

Nämnden följer upp sin verksamhetsplan och budget i samband med kommunens gemensamma uppföljning per april, delårsbokslutet per augusti och årsbokslutet. Nämnden ansvarar för att löpande följa upp och analysera utvecklingen inom sina respektive verksamhetsområden.

Nämnden har även beslutat plan för intern kontroll. Miljöförvaltningen ansvarar för att omsätta planerna i praktisk handling.

Begrepp som används i verksamhetsplanen

Begrepp	Beskrivning
Fokusmål	Kommunfullmäktiges mål i <i>Mål och budget</i> . Nämnden konkretiserar fokusmålen genom att beskriva åtgärder till uppdragen och vid behov komplettera med grunduppdrag, nämndmål, strategier, åtgärder och indikatorer.
Uppdrag	Uppdrag som ges till nämnden genom kommunfullmäktiges Mål och budget eller genom beslut som fattas under året av kommunfullmäktige och/eller kommunstyrelsen. Till uppdrag från Mål och budget tar nämnden fram åtgärder och vid behov strategier för att beskriva hur nämnden genomför uppdragen.
Grunduppdrag	Nämndens grunduppdrag enligt reglementet. Utvecklingen av grunduppdraget beskrivs med nämndmål med åtgärder och/eller indikatorer.
Nämndmål	Nämnden kan för att bidra till måluppfyllelse konkretisera fokusmålen genom att formulera egna nämndmål med tillhörande strategier och åtgärder. Under fokusmål 1 finns ett kommungemensamt obligatoriskt nämndmål inom arbetsmiljö.
Budget	Nämndens budget utgår från <i>Mål och budget</i> och preciseras i nämndens detaljbudget. Nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi redovisar budgeten separat för de båda verksamhetsformerna.
Strategi	Visar nämndens långsiktiga vägval för hur den ska nå sina mål. Nämnden tar i sina strategier även hänsyn till kommunens program och policyer. Nämnden kan i beskrivningen av sina strategier visa vad som behöver göras även bortom 2024–2026 för att sätta in åtgärderna i ett sammanhang.
Åtgärd	Visar vilka initiativ nämnden tar för att förverkliga sina nämndmål och uppdrag. Det kan exempelvis handla om att nämnden gör satsningar, fattar nödvändiga beslut, tillsätter en utredning eller startar en försöksverksamhet. Åtgärder för att öka jämställdheten ska alltid övervägas. För nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi behöver det framgå om åtgärden gäller båda verksamhetsformerna eller enbart den ena eller andra.
Förväntad effekt	Konkretiserar en åtgärd och beskriver vad den ska leda till. Underlättar på så sätt uppföljningen av åtgärder.
Styrdokument	Visar om åtgärden finns i, eller kan kopplas till genomförandet av, ett befintligt styrdokument (till exempel program eller handlingsplan).
Indikator	Indikatorer mäter trender, resultat och önskade effekter i när- och omvärld som kommunen behöver förhålla sig till. De ska kunna jämföras över tid och där det är möjligt med andra organisationer och kommuner. De kan användas i styrningen genom att sätta ett målvärde för respektive indikator för planperioden.

Kommunfullmäktiges fokusmål

Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Uppdrag 1. Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att effektivisera administrationen och minska den administrativa belastningen.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Se över möjligheten att överföra arbetsuppgifter till förvaltningens administrativa personal för att frigöra resurser till nämndens tillsyn, kontroll och förrättningar.		Resurseffektiv verksamhet.

Tabell 1. Nämndens åtgärder till Uppdrag 1. Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att effektivisera administrationen och minska den administrativa belastningen.

Uppdrag 3. Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utveckla digitala tjänster som förenklar för näringsliv och kommuninvånare samt effektiviserar nämndens arbete.	Näringslivsprogram Policy för digital transformation	Förvaltningen möter omvärldens digitala förväntningar genom ökad digital tillgänglighet. Genom förenklad kommunikation och informationsutbyte ger förvaltningen ökad service till invånare och näringsliv. Förenklat informationsutbyte bidrar även till ett produktivt samarbete inom kommunen.

Tabell 2. Nämndens åtgärder till Uppdrag 3. Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande.

Uppdrag 4. Stärka kompetensförsörjningen och säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt inom kommunkoncernen.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Säkra strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.		Säkrad kompetensförsörjning.
Säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt.		Hållbart och hälsofrämjande arbetsliv.
Säkerställa att medarbetare och chefer har kompetens för att driva antidiskrimineringsarbetet framåt.	Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun	Förvaltningen är en arbetsplats fri från diskriminerande strukturer.

Tabell 3. Nämndens åtgärder till Uppdrag 4. Stärka kompetensförsörjningen och säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt inom kommunkoncernen.

Nämndens grunduppdrag

Nämndens tillsyn, kontroll och förrättningar är huvudsakligen avgiftsfinansierade och utgör huvuddelen av nämndens verksamhet. Dessa följs upp kontinuerligt. Det är viktigt att särskilja avgifts- och kommunbidragsfinansierad verksamhet. För att ytterligare säkerställa en hållbar ekonomi pågår ett löpande arbete med att utveckla uppföljningen och vidareutveckla planeringsmodellen för tillsyn och kontroll. Nämnden arbetar aktivt med att säkra ett jämställt och likvärdigt arbete och bemötande såväl inom organisationen som i sin myndighetsutövning. Nämnden

utvecklar processer och arbetssätt och tar tillvara på digitaliseringens möjligheter där det går för att skapa en effektivare miljöförvaltning från kundens perspektiv.

Nämnden arbetar kontinuerligt med att säkerställa att informationen till våra målgrupper är lättillgänglig och lättförståelig och att de enkelt ska kunna lämna synpunkter. På så vis bidrar nämnden till att invånare och organisationer inom Uppsala kommun får möjlighet att vara delaktiga i att utforma samhället. Nämnden strävar efter att de som är i kontakt med nämnden ska uppleva verklig nytta av vårt möte och att mötet bidrar till utvecklingen av verksamheter. Vi ska arbeta aktivt med vårt bemötande, vår service och vår tydlighet inom myndighetsuppdraget så att vi uppnår en hög kundnöjdhet.

Nämnden ska arbeta metodiskt för att säkra en strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning. Nämnden kommer att fortsätta fokusera på arbetsmiljöfrågor för ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv. Nämnden kommer även fortsätta att fokusera på ledarskapsutveckling och medledarskap.

Nämndmål N1.1. Kommunkoncernen ska ha en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö.

Kommunens systematiska arbetsmiljöarbete ska i första hand vara förebyggande och hälsofrämjande. Väl fungerande systematik, rutiner och den löpande dialogen mellan chef och medarbetare skapar förutsättningar för kommunen som arbetsgivare att säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Alla medarbetare har därtill ett individuellt ansvar att aktivt bidra till en god arbetsmiljö.

Samtliga nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag ska regelbundet följa upp arbetsmiljön och det systematiska arbetsmiljöarbetet i den egna verksamheten samt säkerställa att en returnering av arbetsmiljöuppgifter kan hanteras på ett bra sätt.

Som arbetsgivarnämnd har kommunstyrelsen en särskild tillsynsplikt för kommunens arbetsmiljö och följer därför upp hur nämnderna tillämpar det systematiska arbetsmiljöarbetet. Dessutom kommer kommunstyrelsen under planperioden särskilt följa upp och analysera de arbetsmiljörelaterade nyckeltalen hållbart medarbetarengagemang, sjukfrånvaro och upprepad kortidssjukfrånvaro samt tillbud och arbetsskador på kommunövergripande nivå.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt.		Hållbart och hälsofrämjande arbetsliv.

Tabell 4. Nämndens åtgärder till Nämndmål N1.1. Kommunkoncernen ska ha en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö.

Nämndmål: Nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Åtgärder för effektivare tillsyn, kontroll och förrättningar.	Policy för digital transformation	Nämndens resurser används effektivt och ändamålsenligt. Ökade intäkter från avgifter. Bättre effekt av tillsynen. Bättre arbetsmiljö för medarbetarna.
Livsmedelskontroll: följa upp effekterna av efterhandsdebitering och ny riskklassning.		Underlag för kommande års verksamhetsplan och budget.
Synliggöra nyttan med nämndens miljö- och hälsoskyddsarbete.		Nöjdare kunder och medarbetare. Ökat förtroende för miljöförvaltningen. Bättre effekt i tillsyn och kontroller. Högre NKI-resultat.

Tabell 5. Nämndens åtgärder till nämndmål: Nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Nämnden ska ligga i framkant genom tillitsskapande dialog och kommunikation. All kommunikation ska vara tillgänglig, begriplig och användbar för alla. Vårt bemötande utgår från respekt för alla människors lika värde.	Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun Program för äldrevänlig kommun	Nämnden skapar tillit genom kommunikation som är tillgänglig, begriplig och användbar för alla målgrupper.
Nämndens medarbetare och chefer har kunskap om minoritetspolitiken och kan omsätta den i praktiken.	Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun	Nämnden implementerar minoritetspolitiken inom sitt verksamhetsområde.
Fortsätta utvecklingen av digitala lösningar inom nämndens verksamheter.	Näringslivsprogram Policy för digital transformation	Moderna arbetsverktyg möjliggör effektiv tillsyn där förvaltningen kan fokusera på nytta och att göra skillnad. En väl fungerande digital arbetsmiljö bidrar till att förvaltningen kan attrahera och behålla medarbetare med digital kompetens som bidrar till förvaltningens fortsatta digitala utveckling.

Tabell 6. Nämndens åtgärder till nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.

Indikatorer

Indikator	2021	2022	2023	Mål	Jämförvärde genomsnitt Uppsala kommun 2023
Totalindex i medarbetarundersökningen					
Totalt	80	76	79	80 eller högre	77
Kvinnor	79	75	80		77
Män	81	80	75		77
Delindex arbetssituation i medarbetarundersökningen					
Totalt	74	66	74	80 eller högre	74
Kvinnor	72	63	74		73
Män	78	73	74		75
Delindex ledarskap i medarbetarundersökningen.					
Totalt	81	78	80	80 eller högre	78
Kvinnor	81	76	83		79
Män	82	80	73		78
Delindex motivation i medarbetarundersökningen					
Totalt	75	76	77	80 eller högre	78
Kvinnor	74	76	81		78
Män	76	76	68		76
Index för frågan "Jag skulle rekommendera min arbetsplats till någon annan"					
Totalt	79	76	73	80 eller högre	73

Tabell 4. Nämndens indikatorer till Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Uppdrag 12. Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice med hög kvalitet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Nämnden ska ge en rådgivande, rättssäker och effektiv företagservice och ett gott bemötande i sina kontakter med näringslivet.	Näringslivsprogram	Nöjdare kunder och medarbetare. Ökad förtroende för miljöförvaltningen. Bättre effekt i tillsyn och kontroller. Högre NKI-resultat.
Bidra till utvecklingen av digitala tjänster som förenklar för företagarna och bidrar till näringslivets utveckling.	Näringslivsprogram Policy för digital transformation	Förvaltningen möter omvärldens digitala förväntningar genom ökad digital tillgänglighet. Genom förenklad kommunikation och informationsutbyten förvaltningen ökad service till invånare och näringsliv. Förenklat informationsutbyte bidrar även till ett produktivt samarbete inom kommunen.

Tabell 5. Nämndens åtgärder till Uppdrag 12. Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice med hög kvalitet.

Uppdrag 15. Stärka Uppsalas position som internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Delta i internationella, nationella och regionala nätverk inom nämndens sakområden.		Att nämndens verksamhet utvecklas samt att nämnden bidrar till andras utveckling och är känd för hög kompetens.

Tabell 6. Nämndens åtgärder till Uppdrag 15. Stärka Uppsalas position som internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden.

Nämndens grunduppdrag

Nämnden utvecklar processer och arbetssätt och tar tillvara på digitaliseringens möjligheter där det går för att skapa en effektivare miljöförvaltning från målgruppens perspektiv. Företag och företagare ska bemötas med bra service med hög tillgänglighet, god förståelse och effektiv handläggning.

Nämnden arbetar för att information och kommunikation med näringslivet ska ske utifrån företagarnas behov och med en helhetssyn. Nämnden arbetar kontinuerligt med att säkerställa att informationen till våra målgrupper är lättillgänglig och lättförståelig och att de enkelt ska kunna lämna synpunkter. Nämnden strävar efter att de som är i kontakt med nämnden ska uppleva verklig nytta av vårt möte och att mötet bidrar till utvecklingen av verksamheter. Vi ska arbeta aktivt med vårt bemötande, vår service och vår tydlighet inom myndighetsuppdraget så att vi uppnår en hög kundnöjdhet.

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att bidra till hållbara lösningar för ny bebyggelse inom stad och landsbygd genom att utföra lantmäteriförrättningar och lämna synpunkter i detaljplanearbetet.

Hållbart samhällsbyggande innebär inte bara förtätning av staden utan också utveckling av landsbygden. Kommunen behöver möta utmaningar med buller och luftkvalitet på ett effektivt sätt och stärka och bevara hälsosamma och attraktiva

livsmiljöer. Samtidigt ska klimatutsläpp och annan miljöpåverkan minska. Att stärka ekosystemtjänster, biologisk mångfald, anpassa oss till ett förändrat klimat och värna utemiljöns kvaliteter samtidigt som staden förtätas är nyckelfrågor. I den växande staden behövs idrottsplatser, parker och stora skolgårdar för barnen att röra sig på men staden och landsbygden behöver också utvecklas och byggas på ett sådant sätt att det går att röra sig på ett hållbart sätt. Nämnden bevakar följande områden i samhällsbyggnadsprocessen: buller, luftföroreningar, mark- och byggnadsföroreningar, dagvatten, grundvatten, klimatanpassning, avfallshantering, ekosystemtjänster, placering och storlek på skolgårdar och ljusföroreningar. På så sätt bidrar nämnden till att Uppsala stad och landsbygd kan växa på ett hållbart sätt.

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Kommunala lantmäterimyndigheten: Inom myndighetsuppdraget, lantmäteriförrättningar.		Bidrag till ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala.
Kommunala lantmäterimyndigheten: Bidra vid framtagande av detaljplaner.		Bidrag till ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala.
Kommunala lantmäterimyndigheten: Svara på bygglovsremisser.		Bidrag till ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala.
Kommunala lantmäterimyndigheten: Fortsätta och förbättra samarbetet med stadsbyggnadsförvaltningen.		Bidrag till ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala.
Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Bidra med miljö- och hälsoskyddskompetens i stadsbyggnadsprocessen, bygglov, planer och program.	Vattenprogram Handlingsplan för trafikbuller Åtgärdsprogram för kvävedioxid – Uppsala kommuns handlingsplan för Luftkvalitet	En hållbar samhällsplanering med större beredskap för ett förändrat klimat.

Tabell 10. Nämndens åtgärder till nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun

Indikatorer

Indikator	2020	2021	2022	Mål	Jämförvärde Sverige 2022	Källa
Företagarnas uppfattning om kommunens service – miljöskydd	71	70	69	>Jämförvärde Sverige	72	NKI-mätning (företagare)
Företagarnas uppfattning om kommunens service – hälsoskydd	67	77	68	>Jämförvärde Sverige	70	NKI-mätning (företagare)
Företagarnas uppfattning om kommunens service – livsmedelskontroll	80	81	80	>Jämförvärde Sverige	79	NKI-mätning (företagare)
Företagarnas uppfattning om kommunens service – serveringstillstånd	81	81	87	>Jämförvärde Sverige	76	NKI-mätning (företagare)
Miljöskydd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	69	71	73	>Jämförvärde Sverige	73	NKI-mätning (företagare)
Hälsoskydd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	71	78	73	>Jämförvärde Sverige	71	NKI-mätning (företagare)
Livsmedelskontroll; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	78	79	81	>Jämförvärde Sverige	79	NKI-mätning (företagare)
Serveringstillstånd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	77	80	87	>Jämförvärde Sverige	75	NKI-mätning (företagare)
Antal hanterade synpunkter/felanmälningar, genomförda förbättringar under verksamhetsåret.						Egen uppföljning

Tabell 71. Nämndens indikatorer till Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

Uppdrag 20. Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om ett klimatneutralt Uppsala 2030 och klimatpositivt Uppsala senast 2050.

Växthusgasutsläppen ska minska i den takt som krävs för att ligga i linje med Parisavtalets åtagande. Verksamhetens egen klimatpåverkan ska minska samtidigt som nämnden aktivt verkar för lägre påverkan bland Uppsalas invånare, företag och andra kommunala verksamheter.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn på miljöfarliga verksamheter med fokus på minskad klimatpåverkan.	Energiprogram 2050 Miljö- och klimatprogram	Minskad klimatpåverkan.
Miljöskydd: Tillsyn av fluorerade växthusgaser (f-gaser).	Energiprogram 2050 Miljö- och klimatprogram	Minskad klimatpåverkan.
Verka för mindre klimatpåverkan och energianvändning på förvaltningen.	Energiprogram 2050 Miljö- och klimatprogram	Minskad klimatpåverkan.

Tabell 82. Nämndens åtgärder till Uppdrag 20. Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om ett klimatneutralt Uppsala 2030 och klimatpositivt Uppsala senast 2050.

Uppdrag 21. Utveckla det systematiska arbetet för att anpassa Uppsala till ett förändrat klimat.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
I tillsynen lyfta in frågor om verksamheternas beredskap och anpassning till ett förändrat klimat.	Miljö- och klimatprogram Program för krisberedskap	Robust samhälle som senast 2040 är anpassat till de klimatförändringar som sker. Ökad medvetenhet hos verksamhetsutövarna om vikten av beredskap och anpassning till ett förändrat klimat.

Tabell 93. Nämndens åtgärder till uppdrag 21. Utveckla det systematiska arbetet för att anpassa Uppsala till ett förändrat klimat.

Uppdrag 24: Motverka förluster av biologisk mångfald och skydda hotade arter genom sammanhängande livsmiljöer för växter och djur.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Områdeskydd: Tillsyn och provning av strandkydd	Vattenprogram	Goda livsvillkor för djur och växter.

Tabell 104. Nämndens åtgärder till uppdrag 24. Motverka förluster av biologisk mångfald och skydda hotade arter genom sammanhängande livsmiljöer för växter och djur.

Nämndens grunduppdrag

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att förbättra våra vattenmiljöer och skydda grundvattnet. För nämnden styr de nationella miljömålen de prioriteringar som behöver göras inom myndighetsuppdraget. Några av de nationella målen som nämnden under de senaste åren arbetat med särskilt fokus på är ingen övergödning, grundvatten av god kvalitet samt levande sjöar och vattendrag. Det innebär till exempel fokus på vatten i tillsynen. Nämnden inventerar och beslutar om utsläppsförbud för enskilda avlopp som inte har tillräcklig efterföljande rening. Detta bidrar till att minska utsläpp av övergödande ämnen och smittoämnen.

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för giftfria och slutna kretslopp. För nämnden styr de nationella miljömålen de prioriteringar som behöver göras inom myndighetsuppdraget. Ett av de nationella mål som nämnden under de senaste åren arbetat med särskilt fokus på är giftfri miljö. Nämnden bedriver bland annat tillsyn på förorenade områden och miljöfarliga verksamheter. Exempel på några fokusområden i tillsynen är avfallshantering och utsläpp till luft och vatten.

Nämnden är tillsynsmyndighet för luftkvalitetsfrågor. Luftkvaliteten övervakas med hjälp av Östra Sveriges luftvårdsförbund och SLB analys (Stockholms Luft- och Buller analys). Beräkningar och mätningar av luftkvaliteten görs kontinuerligt. En luftmätstation finns på Kungsgatan i närheten av resecentrum vilket är den mest utsatta platsen i staden. I nämndens tillsynsuppdrag ingår att kontrollera att kartläggningen av luftkvaliteten är tillräcklig och att åtgärder vidtas när luftkvalitetsnormen riskerar att överskridas. Att förbättra luftkvaliteten handlar både om trafik- och skötselåtgärder i gaturummet och en genomtänkt samhällsplanering som tar hänsyn till hur luftkvaliteten påverkas av nya byggnader och rörelsemönster. Gatu- och samhällsmiljönämnden är som väghållare ansvarig för åtgärder kopplade till trafik och skötsel. Nämnden har deltagit i framtagandet av en ny handlingsplan för luftkvalitet och ställer krav på att tillräckliga åtgärder vidtas för att nå EU:s luftkvalitetsmål i Uppsala.

För att Uppsala ska vara attraktivt att leva, verka och vistas i krävs att kommunens invånare har tillgång till goda livsmiljöer. Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att skydda kommunens naturreservat samt för att säkra kommuninvånarnas tillgång till attraktivt och tillgängligt vatten och strandområden med goda livsvillkor för växter och djur.

Nämnden har en extra satsning för tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd. Syftet med tillsynen är att se till att lagstiftningen följs så att allmänhetens tillgång till stranden värnas och växt- och djurlivet skyddas.

Nämndmål: Vi har en god livsmiljö i Uppsala kommun

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Områdesskydd: Tillsyn och prövning av naturreservat.		Genom kontroll av att reservatsföreskrifter och förvaltningsplaner följs så skyddas biologiska värden och friluftsvärden i de kommunala naturreservaten.
Områdesskydd: Tillsyn och prövning av strandskydd.	Vattenprogram	Bidrag till attraktivt och tillgängligt vatten och trygga allmänhetens tillgång till stränder (allemansrätten).

Tabell 115. Nämndens åtgärder till nämndmål: Vi har en god livsmiljö i Uppsala kommun

Nämndmål: Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Enskilt vatten och avlopp: Bidra till plan för hållbar vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen.	Vattenprogram Handlingsplan för VA-utbyggnad	Hållbar vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen.
Enskilt vatten och avlopp: Tillsyn och prövning av små avlopp.	Vattenprogram Handlingsplan för VA-utbyggnad	Minskat bidrag från små avlopp till övergödning av sjöar och vattendrag och förbättrad dricksvattenkvalitet.
Miljöskydd: Bidra till kommungemensamt vattenarbete.	Vattenprogram	Skydd av grundvatten, goda vattenmiljöer och hållbart samhällsbyggande.

Tabell 126. Nämndens åtgärder till nämndmål: Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet.

Nämndmål: Vi har giftfria och slutna kretslopp

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn av tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter (A- och B-verksamheter).	Vattenprogram Miljö- och klimatprogram Avfallsplan – program för ett cirkulärt Uppsala utan avfall Handlingsplan för avfallsplan	En giftfri miljö, skydd av grundvatten och ett cirkulärt samhälle.
Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn av anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter (C-verksamheter).	Vattenprogram Miljö- och klimatprogram Avfallsplan – program för ett cirkulärt Uppsala utan avfall Handlingsplan för avfallsplan	En giftfri miljö, skydd av grundvatten och ett cirkulärt samhälle.
Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn av miljöfarliga verksamheter som inte är anmälningspliktiga (U-verksamheter).	Vattenprogram Miljö- och klimatprogram Avfallsplan – program för ett cirkulärt Uppsala utan avfall Handlingsplan för avfallsplan	En giftfri miljö, skydd av grundvatten och ett cirkulärt samhälle.
Miljöskydd: Tillsyn högfluorerade ämnen (PFAS).		En giftfri miljö och skydd av grundvatten.
Miljöskydd: Tillsyn förorenade områden.	Vattenprogram Avfallsplan – program för ett cirkulärt Uppsala utan avfall	En giftfri miljö och skydd av grundvatten.
Miljöskydd: Utföra kontroll av hantering av växtskyddsmedel.	Vattenprogram	Skydd av grundvatten, sjöar och vattendrag.
Miljöskydd: Kontroll av hantering av animaliska biprodukter och handlägga inkommande ärenden.		Säker hantering av animaliska biprodukter.
Bidra till ett cirkulärt Uppsala med en hållbar avfallshantering.	Avfallsplan – program för ett cirkulärt Uppsala utan avfall Handlingsplan för avfallsplan	Effektiv material- och resurshantering.
Kontroll enligt marknadskontrollförordningen.		Säkerhet, hälsa och konsumentskydd.

Tabell 17. Nämndens åtgärder till nämndmål: Vi har giftfria och slutna kretslopp.

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Tillsyn luftkvalitet och arbete med åtgärdsprogram för luft.	Åtgärdsprogram för kvävedioxid - Uppsala kommuns handlingsplan för Luftkvalitet	Luftkvaliteten förbättras i innerstaden och Uppsala når EU:s luftkvalitetsmål.

Tabell 18. Nämndens åtgärder till nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.

Indikatorer

Indikator	2020	2021	2022	Mål	Källa
Luftkvalitet i centrala Uppsala					
Antal dygn som mätningar överskrider normvärde för partiklar PM10 (avser mätpunkt i centrala staden) *	6	4	12	0	Stockholm Luft- och Bulleranalys
Antal dygn som mätningar överskrider normvärde för kvävedioxid (avser mätpunkt i centrala staden) *	2	2	2	0	Stockholm Luft- och Bulleranalys
Fordon					
Andel av förvaltningens fordon som kan drivas fossilfritt	100 %	100 %	100 %	100 %	Hållbarhetsportalen
Använd förnybar energi, andel	92 %	96 %	94 %	100 %	Hållbarhetsportalen

Tabell 139. Nämndens indikatorer till Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen.

* För att klara miljökvalitetsnormen under året får antalet dygn med överskridande inte överstiga 35 för PM10 och 7 för NO₂.

Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Uppdrag 26. Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Nämnden arbetar med stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet genom myndighetssamverkan. Inom nämndens tillsynsområden genomförs tillsyn inom olika branscher där det finns misstanke om att det kan förekomma illegal verksamhet. Vid tillsynen kontrollerar nämnden ordinarie lagstiftning och rapporterar övrigt som noterats till rätt myndighet. Nämnden genomför även gemensamma tillsynsinsatser i samverkan med andra myndigheter såsom polisen och Arbetsmiljöverket. Tillsyn sker inom områdena miljöskydd, hälsoskydd, livsmedelskontroll och tobakstillsyn.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet genom myndighetssamverkan.	Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggandearbete	Bidrag till att Uppsala kommun ska vara en trygg och säker kommun.

Miljöskydd: Tillsyn försäljning av kemiska produkter med prekursorer.

Tabell 2014. Nämndens åtgärder till uppdrag 26. Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Uppdrag 30. Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Fortsätta att erbjuda provanställningar/anställningar genom olika typer av arbetsmarknadsåtgärder.		Jobb och företagande – fler etablerar sig på arbetsmarknaden.

Tabell 2115. Nämndens åtgärder till uppdrag 30. Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända.

Uppdrag 32. Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Som arbetsgivare verka för en god psykosocial arbetsmiljö.		En god psykosocial arbetsmiljö.

Tabell 22. Nämndens åtgärder till Uppdrag 32. Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.

Uppdrag 35. Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Nämnden arbetar för att stärka beredskapen inom miljöskydd, hälsoskydd och livsmedel för att kunna bidra med sina särskilda kunskaper vid extraordinära händelser som en kemikalieolycka, en omfattande smittspridning eller ett extremt skyfall. Nämnden kommer upprätthålla sin funktion för utökad beredskap och säkerställer på så sätt att nämndens kompetens finns tillgänglig dygnet runt. Förvaltningen arbetar aktivt för att utveckla sin krisberedskap och kommer också att utveckla en organisation för höjd beredskap. Förvaltningen deltar i kommunens nätverk för säkerhet och beredskap. På så sätt stärker nämnden sin krisberedskap.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärkt beredskap för allvarliga störningar.	Program för krisberedskap	Bidrag till att Uppsala kommun ska vara en trygg och säker kommun.
Stärkt beredskap för höjd beredskap.	Program för krisberedskap	Bidrag till att Uppsala kommun ska vara en trygg och säker kommun.

Tabell 163. Uppdrag 35. Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Nämndens grunduppdrag

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att Uppsala ska vara jämlikt och med goda levnadsvillkor för invånarna.

Genom hälsoskyddstillsynen förebygger och identifierar nämnden olägenheter för människors hälsa i inomhusmiljöer, vid besök i offentliga lokaler, bassängbad, idrottsanläggningar och hygieniska verksamheter med mera. Det kan inkludera kontroll av ventilation, lufttemperatur, buller och strålning från radon men även risk för smittspridning. Nämndens tillsyn ställer samma krav oavsett bostadsområde eller sociala förhållanden, vilket bidrar till att skapa förutsättningar för ett jämlikt samhälle. Nämnden kommer bedriva uppsökande hälsoskyddstillsyn i bostäder utifrån Uppsala kommuns sociala kompass.

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att miljön som barn vistas i under sin utbildning inte innebär risker och olägenheter för barnens hälsa. En hälsosam inomhusmiljö och säker mat påverkar barnens förmåga att ta till sig utbildningen. Giftfri miljö, god hygien, god luftkvalitet, en hälsosam ljudnivå och välstädade lokaler skapar bättre förutsättningar för lärande. Förvaltningen kommer medverka i det kommungemensamma projektet för att ta fram en konceptförskola.

Nämnden bidrar inom myndighetsuppdraget till att invånare ska få stöd, vård och omsorg av god kvalitet genom att inom hälsoskyddstillsynen kontrollera att lokaler som Uppsalas invånare vistas för vård och omsorg inte innebär olägenhet för människors hälsa. För att möta utmaningar med förändrat klimat kontrollerar nämnden beredskap för värmeböljor på vård- och omsorgsboende för äldre.

Livsmedelsenheten genomför kontroller av livsmedels- och dricksvattenanläggningar. Livsmedelskontrollens inriktning baseras på Livsmedelsverkets nationella operativa mål och förvaltningens egen branschplanering.

Bruket av alkohol och tobak har en rad negativa följder både för enskilda individer och för samhället i stort. I egenskap av tillsyns- och tillståndsmyndighet enligt bland annat alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter arbetar nämnden för att brukets skadliga följder ska begränsas. Nämndens uppgift är att pröva ansökningar om serveringstillstånd samt att utöva tillsyn över serveringen och försäljningen av alkohol, tobak, tobaksfria nikotinprodukter, e-cigarett, receptfria läkemedel och lotter.

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Hälsoskydd: Projekt för bättre inomhusmiljö i utsatta områden.		Minskad risk för olägenhet för människors hälsa.
Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, hälsoskyddstillsyn på förskolor, skolor och fritidshem.		Mer hälsosam inomhusmiljö i förskola, skola och fritidshem vilket ökar barnens förmåga att tillgodogöra sig utbildningen.
Hälsoskydd: Stödja tobakspreventivt arbete i skolan.		Minskad användning av tobak hos barn och unga.
Hälsoskydd: Medverka i arbetet med att ta fram en konceptförskola.		Mer hälsosam inomhusmiljö i förskola, skola och fritidshem vilket ökar barnens förmåga att tillgodogöra sig utbildningen.
Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, hälsoskyddstillsyn på vård- och omsorgslokaler.	Program för äldrevänlig kommun	Mer hälsosam inomhusmiljö och större beredskap för ett förändrat klimat.
Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, tillsyn på hygieniska m.fl. anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter.		Minskad risk för olägenhet för människors hälsa.
Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, tillsyn på hälsoskyddsverksamheter som inte är anmälningspliktiga.		Minskad risk för olägenhet för människors hälsa.
Hälsoskydd: Projekt för minskad skadlig påverkan från radon i inomhusmiljön i flerbostadshus.		Minskad skadlig påverkan från radon i inomhusmiljön i flerbostadshus.
Hälsoskydd: Beredskap för smittspårning av objektburen smitta.		Beredskap för smittspårning av objektburen smitta.
Livsmedelskontroll: Inom myndighetsuppdraget, genomföra årsplanen för livsmedelskontroll.		Konsumenterna får säkra livsmedel, kan lita på vad maten innehåller och informationen om maten är enkel att förstå.
Livsmedelskontroll: Inom myndighetsuppdraget, utreda oförutsedda händelser.		Konsumenterna får säkra livsmedel, kan lita på vad maten innehåller och informationen om maten är enkel att förstå.
Livsmedelskontroll: Bidra till provtagning inom ramen för den svenska veterinära antibiotikaresistenskontrollen.		Bidrag till SVA:s kartläggning av läget för resistens mot antibiotika i Sverige.
Livsmedelskontroll: Utveckla livsmedelskontrollen så den blir mer verkningsfull.		Konsumenterna får säkra livsmedel, kan lita på vad maten innehåller och informationen om maten är enkel att förstå.
Livsmedelskontroll: Utveckla dricksvattenkontrollen.		Bättre kvalitet på dricksvattnet.
Livsmedelskontroll: Information och rådgivning till de nya livsmedelsföretag som får tillsyn under första verksamhetsåret.		Konsumenterna får säkra livsmedel, blir inte lurade om vad maten innehåller och informationen om maten är enkel att förstå.
Livsmedelskontroll: Kontroll av hantering av animaliska biprodukter.		Säker hantering av animaliska biprodukter.
Tillståndsenheten: Verka för en ansvarsfull alkoholservering.		Alkoholens skadliga följder såsom tidig alkoholdebut, överberusning och ordningsstörningar begränsas.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Tillståndsenheten: Verka för en ansvarsfull tobaksförsäljning.		Minskad tillgång till tobak för barn och minskad försäljning av illegal tobak.
Tillståndsenheten: Verka för ansvarsfull försäljning av tobaksfria nikotinprodukter, receptfria läkemedel, e-cigarettor och folköl.		Ansvarsfull försäljning av tobaksfria nikotinprodukter, receptfria läkemedel och e-cigarettor samt minskad tillgång till alkohol.
Tillståndsenheten: Verkar för en sund och säker spelmarknad.		Bidrag till en sund och säker spelmarknad.

Tabell 24. Nämndens åtgärder till nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Budget 2024

Nämndens driftbudget

Belopp i tusental kronor	Budget 2024	Budget 2023	Prognos 2023
Taxor och avgifter	66 270	56 705	52 804
Statsbidrag	0	0	0
Försäljning verksamhet	0	0	0
Övriga intäkter	50	756	1 789
Summa intäkter	66 320	57 461	54 593
Lämnade bidrag	0	0	0
Köp av huvudverksamhet	-21 800	-18 612	-18 704
Kostnader för arbetskraft	-68 143	-65 785	-61 942
Lokal- och fastighetskostnader	0	0	0
Material	-783	-440	-463
Övriga kostnader	-6 362	-5 018	-5 878
Avskrivningar	0	0	0
Summa kostnader	-97 088	-89 855	-86 988
Finansiella intäkter	0	0	3
Finansiella kostnader	0	0	0
Summa nettokostnader	-30 768	-32 394	-32 392
Kommunbidrag fördelat per verksamhet			
Politisk verksamhet (1)	1 613	1 608	1 608
Infrastruktur, skydd m.m. (2)	29 067	30 701	30 701
Fritid och kultur (3)	88	85	85
Summa kommunbidrag	30 768	32 394	32 394
Resultat	0	0	2

Tabell 17. Nämndens driftbudget

Nämndens investeringar

Belopp i tusental kronor	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Pågående	0	0	0	0	0
Nya objekt	0	0	0	0	0
Summa	0	0	0	0	0

Tabell 18. Nämndens investeringar

Bilaga 1 Styrdokument

I denna bilaga finns en sammanställning av de politiskt beslutade planer och program som innehåller mål eller åtgärder riktade till miljö- och hälsoskydds nämnden.

Program/handlingsplan	Ansvarig förvaltning/bolag
Avfallsplan – program för ett cirkulärt Uppsala utan avfall och Handlingsplan för avfallsplan	UVAB
Energiprogram 2050	KLK
Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun	KLK
Policy för digital transformation	KLK
Handlingsplan för trafikbuller	SBF
Handlingsplan för VA-utbyggnad	UVAB
Miljö- och klimatprogram	KLK
Näringslivsprogram	KLK
Program för krisberedskap	KLK
Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete och Handlingsplan för Gottsundaområdet	KLK
Program och handlingsplan för personer med funktionsnedsättning	VOF
Program för äldrevänlig kommun	VOF
Vattenprogram och handlingsplan till vattenprogram	SBF
Åtgärdsprogram för kvävedioxid och handlingsplan för luftkvalitet 2022–2027	SBF

Bilaga 2 Uppföljningsplan

Inledning

Uppföljningsarbetet är en del i nämndens systematiska arbete för att kontrollera och förbättra kvaliteten inom nämndens ansvarsområden.

Nämndens uppföljning utgår från följande förhållningssätt:

- Nyttan av uppföljningen ska överträffa kostnaderna för den, även om en strikt ekonomisk kalkyl inte kan tas fram.
- Uppföljningen ska utgå från tillförlitliga och dokumenterade källor.
- Uppföljningen ska sträva efter att synliggöra och analysera skillnader och därmed upptäcka var det kan finnas förbättringspotential. Skillnader mellan kvinnor och män ska, om möjligt, alltid synliggöras. Andra skillnader kan vara mellan barn, unga och vuxna, mellan geografiska områden och mellan olika utförare.

Nämndens uppföljning

Verksamhetsplan

Vid varje delårsuppföljning och vid årsbokslutet bedömer nämnden i vilken mån den bidragit till att förverkliga kommunfullmäktiges fokusmål, kommunfullmäktiges uppdrag och nämndens egna mål. Bedömningen baseras på uppföljningen av nämndens åtgärder och – där det är möjligt och lämpligt – även med stöd av indikatorer.

Internkontrollplan

Vid varje delårsuppföljning följer nämnden upp vissa utvalda kontrollmoment. En uppföljning av hela internkontrollplanen görs i samband med årsbokslutet.

Budget

Nämnden följer upp sitt ekonomiska läge kontinuerligt under året och redovisar ett periodiserat resultat månadsvis. Detta innebär att nämnden varje månad (februari-november utom juni) jämför det ackumulerade resultatet med budget och gör en helårsprognos. Alla kostnader och intäkter ska så långt som möjligt belasta rätt period för att ge rättvisande information om nämndens ekonomiska läge. En fördjupad uppföljning per verksamhetsområde och delverksamhet sker per mars, per augusti samt i årsbokslut. Den ekonomiska uppföljningen redovisas till nämnden på minst samma nivå som i budget. I de fall uppföljningen visar avvikelser mot förväntat resultat, ska nämnden besluta om åtgärder.

Uppföljning från centrala myndigheter

Stor del av nämndens verksamhet inom grunduppdraget följs även upp av centrala myndigheter inom respektive sakområde. Rapportering sker årligen till Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen och Vattenmyndigheterna.

Nämndens verksamhet revideras av kommunrevisionen. Länsstyrelsen och Lantmäteriet är tillsynsmyndigheter för verksamheten.

Bilaga 3 Tillsynsplan enligt miljöbalken

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsyns- och prövningsmyndighet för Uppsala kommuns tillsyn enligt miljöbalken (1998:808). Enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13) ska en operativ tillsynsmyndighet för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan för tillsynen enligt miljöbalken. Tillsynsplanen baseras på nämndens tillsynsregister och den samlade utredning av tillsynsbehovet för nämndens ansvarsområden inom miljöbalken och strålskyddslagen för åren 2022–2024 som beslutades av nämnden 2 juni 2021 (dnr 2021–3116).

Tillsynsbehovsutredningen utgår från en bedömning av risken för olägenhet för människors hälsa och miljön för varje bransch som omfattas av nämndens tillsynsansvar. Riskbedömningen utgår från miljöbalkens krav och de globala hållbarhetsmålen. De nationella miljökvalitetsmålen har använts för att konkretisera dessa. Utifrån riskbedömningen har behovet av tillsynsbesök, tillsynskontakter och behovet av uppföljande tillsyn för varje bransch uppskattats.

Behovsutredningen visar att det finns ett samlat tillsynsbehov för nämnden under perioden 2022–2024 på cirka 90 000 timmar. Dessa fördelas på styrd, behovsprioriterad, händelsestyrd och skattefinansierad tillsyn enligt Sveriges kommuners och regioners förslag på indelning av tillsynen. Styrd tillsyn motsvaras främst av tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter. Sammanlagt har nämnden tillsyn på cirka 2 700 verksamheter och bortemot 26 000 fastigheter (hushåll). Hur tillsynsbehovet fördelar sig beskrivs i tabell 1.

Tabell 1: Beskrivning av samlat tillsynsbehov för nämndens olika verksamhetsområden enligt tillsynsbehovsutredning för 2022–2024

Tillsynsbehov 2024 (timmar)	Miljöskydd	Hälsoskydd	VA och områdesskydd
Styrd tillsyn (anmälningsplikt)	2 800	2 340	-
Behovsprioriterad tillsyn	1 100	2 260	2 970
Händelsestyrd tillsyn	1 700	1 000	3 600
Skattefinansierad tillsyn	5 100	3 500	5 330
Summa	10 700	9 100	11 900

Tillsynen enligt miljöbalken finansieras i huvudsak via avgifter. Timavgiften för miljöbalkstillsynen är beslutad av kommunfullmäktige till 1 395 kronor per timme. Riskbedömningen av varje tillsynsbransch i tillsynsbehovsutredningen ligger till grund för vilket behov av tillsyn som branschen har och utgör därmed underlag till vilken avgift som varje verksamhetsutövare får betala. Avgiften för respektive tillsynsobjekt bestäms utifrån branschens bedömda tillsynsbehov. Avgifterna för tillsyn regleras i taxebilaga 1 och 2 till taxa inom miljöbalkens, kontrollförordningens samt strålskyddslagens områden. Taxebilagorna fastställdes av kommunfullmäktige 6–7 november 2023.

Verksamheter med styrd tillsyn samt vissa verksamheter med behovsprioriterad tillsyn betalar en årlig avgift. Övriga verksamheter betalar timavgift. Tillkommande tillsynstid på grund av avvikelser eller större risker i enskilda verksamheter än förväntat debiteras med timavgift i efterhand. I tillsynsplanerna nedan har nämnden inkluderat alla verksamheter med årlig tillsynsavgift i den styrda tillsynen för att kunna följa upp och redovisa tillsynstiden.

Miljöskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken till skydd för miljön. Tillsynen är en viktig del i arbetet med att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Tillsynen omfattar ett stort antal olika typer av verksamheter så som lantbruk, kemisk industri, fordonsservice, avloppsreningsverk, täkter och förbränningsanläggningar.

Fokus i tillsynen 2024

- Utöva tillsyn på miljöfarliga verksamheter
- Samverka med andra myndigheter kring tillsyn av misstänkt illegal verksamhet och genomföra egen tillsyn på miljöfarliga verksamheter för att upptäcka misstänkt illegal verksamhet.
- Arbeta med förorenade områden, identifiera ansvariga för förorenade områden och förelägga om markundersökningar och slutligen efterbehandling.
- Minska klimatpåverkan genom tillsyn av energihushållning och energianvändning.
- Genomföra kontroll enligt marknadskontrollförordningen.
- Utveckla arbetet och kunskapen kring PFAS-föroreningar i mark och vatten och fortsätta arbetet med källspårning av PFAS.
- Bidra i kommunens övergripande arbete med att ta fram lokala åtgärdsprogram för vatten.
- Delta i förvaltningens och kommunens arbete med plan- och bygglov genom att svara på remisser.

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

Den nationella tillsynsstrategin anger flera tillsynsområden och fokusområden som berör miljöskydd. De tillsynsområden som är aktuella för miljöskydd är förorenade områden, avfall, miljöfarlig verksamhet och kemikalier. De fokusområden som berörs är bland annat tillsyn av förorenade områden med riskklass 1 och 2, anmälan om avhjälpandeåtgärd enligt § 28 i FMH, illegal avfallshantering, masshantering, återvinning av avfall så att det upphör att vara avfall, fordonstvättar och fordonsverkstäder, växtnäringsläckage från jordbruk och hästgårdar, energihushållning, Reach och biocider. Avdelningen har tagit hänsyn till den nationella strategin och dess fokusområden i tillsynsplaneringen.

Tillsynsplan 2024

Miljöskydd	Planerad tillsyn 2024
Tillsyn av objekt med årlig avgift (inkl. köldmedia och tillsynsskuld)	3 200 timmar
Tillsyn med timavgift inkl. uppföljande tillsyn	2 385 timmar
Tillsyn med kommunbidrag (tillsynsprojekt)	925 timmar
Klagomål (kommunbidrag och avgift)	350 timmar
Inkommande ansökningar och anmälningar (timavgift)	850 timmar
Förvaltningsgemensamma utvecklingsprojekt (kommunbidrag)	540 timmar
Myndighetservice, remisser och övrigt myndighetsarbete (kommunbidrag) exklusive obefogade klagomål	2 620 timmar
Totalt	10 870 timmar
<i>Planerade årsarbetskrafter*</i>	<i>13,1 årsarbetskrafter*</i>

*inkluderar resurser för kontroll av ABP

Hälsoskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen till skydd för människors hälsa. Tillsynen syftar till att förhindra att människor blir besvärade eller sjuka av inomhusmiljön eller bristfällig hygien. Tillsynen är riskbaserad och fokuserar på vardagsmiljön för känsliga grupper, som barn, unga och äldre samt verksamheter med ökad risk på grund av till exempel stickande eller skärande inslag. Det innebär bland annat tillsyn av förskolor, skolor, vårdlokaler, bassängbad och tatuering.

Fokus i tillsynen 2024

- Utöva tillsyn på hälsoskyddsverksamheter.
- Fortsätta och utveckla samarbetet med de aktörer som är viktiga för inomhusmiljön i skolor, fritidshem, förskolor och vårdboenden.
- Utifrån vår roll som tillsynsmyndighet bidra i arbetet med luftkvalitet.
- Samverka med andra myndigheter kring tillsyn av misstänkt illegal verksamhet.
- Fortsätta en förstärkt tillsyn av radon i flerbostadshus.

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

Den nationella tillsynsstrategin anger fyra fokusområden för tillsynsområdet hälsoskydd. De utpekade fokusområden i strategin för 2022–2025 är inomhusmiljö i bostäder, likvärdig tillsyn av yrkesmässigt hygienisk verksamhet, bassängbad samt inomhusmiljö och egenkontroll i förskola och skola med extra fokus på städning.

Avdelningen har tagit hänsyn till den nationella strategin och dess fokusområden i tillsynsplaneringen med målet att uppfylla de angivna effektmålen genom tillsyn på till exempel skolor, förskolor, bassängbad och hygieniska verksamheter.

Tillsynsplan 2024

Hälsoskydd	Planerad tillsyn 2024
Tillsyn av objekt med årlig avgift	3 300 timmar
Tillsyn av objekt med timavgift (förebyggande och uppföljande), Varav 890 timmar radontillsyn flerbostadshus	1 805 timmar
Tillsyn med kommunbidrag (tillsynsprojekt)	620 timmar
Klagomål (varav 215 timmar befogade och 650 timmar obefogade)	280 ärenden 875 timmar
Inkommande ansökningar och anmälningar (timavgift)	300 timmar
Förvaltningsgemensamma utvecklingsprojekt (kommunbidrag)	440 timmar
Myndighetservice, remisser och övrigt myndighetsarbete. Ej klagomål	2 000 timmar
Totalt	9 340 timmar
<i>Planerade årsarbetskrafter</i>	<i>10,8 årsarbetskrafter</i>

*inkluderar resurser för kontroll av ABP

Enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd

Nämnden utför tillsyn enligt miljöbalken över små avloppsanläggningar för upp till 200 personer. Detta är ett led i att minska övergödning och uppnå god ekologisk status i sjöar och vattendrag men också för att förbättra kommunens dricksvattenkvalitet.

Nämnden har också tillsynsansvar för områdesskydd. Det rör sig om strandskydd utan landskapsbildskydd och kommunala naturreservat. Tillsynen av strandskydd syftar till att trygga allmänhetens tillgänglighet till stränder och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv. Tillsynen av naturreservaten syftar till att kontrollera att reservatsföreskrifterna följs.

Nämnden har också en viktig roll som remissinstans för förhandsbesked och bygglov på landsbygden och nya detaljplaner.

Nämnden behöver samordna åtgärder för enskild VA-försörjning kopplat till Uppsala kommuns VA-plan.

Fokus i tillsynen 2024

- Utöva tillsyn av enskilda avlopp med tillstånd före miljöbalken.
- Utöva tillsyn av små och mellanstora reningsverk.
- Utöva tillsyn av strandskydd och naturreservat.
- Handlägga inkommande ansökningar om tillstånd för enskilt avlopp.
- Handlägga inkommande ansökningar inom områdesskydd.
- Handlägga bygglovsremisser och planremisser.

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

Små avlopp är ett av fokusområdena i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Effektmålet är att tillsynen leder till att de små avloppsanläggningarna har liten påverkan på miljö och hälsa. Ett sätt att nå det är att tillsynen av små

avloppsanläggningar blir bättre anpassad till avloppsanläggningens geografiska placering och tekniska lösning. Den tillsyn som bedrivs idag bygger ungefär på samma princip. En succesiv förberedelse behövs för att möta de förändringar som den nya tillsynsvägledningen medför.

Tillsynsplan 2024

Enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd	Planerad tillsyn 2024
Tillsyn av avlopp med årlig avgift (reningsverk 25–200 pe)	57 timmar
Tillsynsprojekt med timavgift	2 337 timmar
Tillsynsprojekt med kommunbidrag	1 550 timmar
Inkommande ärenden med timavgift	3 137 timmar
Förvaltningsgemensamma utvecklingsprojekt (kommunbidrag)	300 timmar
Myndighetsservice, remisser och övrigt myndighetsarbete.	2 165 timmar
Totalt	9 546 timmar
<i>Planerade årsarbetskrafter</i>	<i>11,7 årsarbetskrafter</i>

Bilaga 4 Årsplan för livsmedelskontrollen 2024

Nämnden ska genom regelbundna kontroller säkerställa att Uppsalas livsmedelsföretag uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Syftet är att konsumenten ska få säkra och korrekt märkta livsmedel. Kontrollen ska vara professionell, verkningsfull och ändamålsenlig för konsumenternas och företagens bästa. En bra kontroll bidrar till att konsumenterna får säkra livsmedel som de kan lita på, att företagen har tilltro till kontrollen, upplever den som meningsfull och att samverkan med andra berörda kontrollmyndigheter är god.

Fokus i kontrollen 2024

- Att planen för planerad kontroll genomförs.
- Utföra kontroll av de operativa mål¹ som berör Uppsala.
- Utredda/upptäcka livsmedelsfusk och samverka mot illegal verksamhet.
- Ta fram en gemensam provtagningsplan tillsammans med Mitt miljösamverkan.
- Genomföra provtagning gällande förekomst av antibiotikaresistenta bakterier i kött från kyckling och kött från kalkon.
- Delta i nationella arbetsgrupper inom kosttillskott och dricksvatten.
- Utveckla livsmedelskontrollen så att den blir mer verkningsfull.
- Att handlägga RASFF², klagomål och misstänkta matförgiftningar.
- Information och aktiv rådgivning till livsmedelsföretag som får tillsyn under sitt första verksamhetsår.
- Arbeta efter det nya systemet för riskklass/kontrollfrekvens för livsmedelsanläggningar.
- Fullt ut använda efterhandsdebitering av livsmedelskontroll.
- Införa rutiner för att kunna registrera och kontrollera kontaktmaterialanläggningar.

Nationell strategi för kontroll i livsmedelskedjan

De gemensamma målen för den offentliga livsmedelskontrollen i Sverige finns i den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP). Det finns fyra övergripande mål och till varje övergripande mål finns en önskad effekt.

Livsmedelsverket har fastställt 20 operativa mål för livsmedelskontrollen 2023–2025, varav 17 berör de kommunala kontrollmyndigheterna, som bryter ner och konkretiserar de övergripande målen inom områdena:

- Säkert dricksvatten
- Mikrobiologiska risker
- Kemiska risker
- Information i livsmedelskedjan

Nämnden utför kontroll av de operativa målen och bidrar på så sätt till en likvärdig och riskbaserad kontroll.

¹ Operativa målen är en del av den nationella kontrollplanen för Sverige

² RASFF är EU:s system för snabb varning om livsmedel som utgör eller kan antas utgöra en risk för människors hälsa

Kontroll 2024

I Uppsala kommun finns ca 1 900 livsmedelsanläggningar. Under 2024 planeras resurserna att fördelas enligt nedanstående.

Livsmedel	Mål för 2024
Planerade kontrollbesök	1150 besök (4600 kontrolltimmar)
Kontrollbesök på nya anläggningar	200 besök (900 kontrolltimmar)
Uppföljande kontrollbesök	190 besök
Inkommande registreringar	250 ärenden
Avregistreringar	200 ärenden
Matförgiftningsärenden	250 ärenden
RASFF och produktåterkallelser	50 ärenden
Övriga klagomålsärenden	100 ärenden
Kontrollbesök med anledning av klagomål	50 besök
<i>Planerade årsarbetskrafter</i>	<i>12,9 årsarbetskrafter*</i>

*inkluderar resurser för kontroll av ABP

Bilaga 5 Kontrollplan animaliska biprodukter och foder

Ansvar för kontroll av animaliska biprodukter och foder delas mellan kommunen, länsstyrelsen, Livsmedelsverket och Jordbruksverket. Exempel på animaliska biprodukter är kadaver, naturgödsel och styckningsspill eller avfall från en köttdisk i en livsmedelsbutik.

Nämnden ansvarar för kontroll inom följande områden:

- Nedgrävning av animaliska biprodukter
- Kompostering av matavfall när detta inte görs i en av Jordbruksverket godkänd komposteringsanläggning
- Förvaring av animaliska biprodukter i primärproduktionen
- Förbränningsanläggningar som förbränner animaliska biprodukter i primärproduktionen
- Användning av organiska gödningsmedel, naturgödsel i primärproduktionen
- Utlämnande och transport av matavfall på livsmedelsanläggningar
- Förvaring, hantering och utlämnande av animaliska biprodukter som uppstår på livsmedelsanläggningar där kommunen har tillsynsansvar för livsmedelshanteringen.

Kontroll av animaliska biprodukter som ligger inom miljöinspektörernas tillsynsområde, exempelvis kontroll av förvaring av animaliska biprodukter i primärproduktionen utförs samtidigt som planerad miljöbalktillsyn.

Kontroll av animaliska biprodukter inom livsmedelsverksamheter sker projektbaserat. Då Uppsala kommun inte har några livsmedelsverksamheter med större risker gällande animaliska biprodukter sker kontrollen i liten omfattning. Under 2024 utförs kontroller av animaliska biprodukter i första hand på livsmedelsbutiker som styckar och förpackar animalier.

Prioriteringar i kontrollen

Kontrollen prioriteras till de verksamheter där riskerna är som störst i första hand.

Mål med kontrollen

Målet med kontrollen är att förhindra smittspridning och ha en god fodersäkerhet. Kontroll av animaliska biprodukter ingår i två av de operativa målen i den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan för 2022–2025:

Mål 1: Alla kontrollmyndigheter utför riskbaserad kontroll och följer upp att avvikelser åtgärdas. I målet ingår att alla behöriga kontrollmyndigheter tar fram en årlig plan för sin riskbaserade kontroll av animaliska biprodukter.

Mål 2: Kontrollmyndigheterna har verktyg och förutsättningar för att genomföra riskbaserad offentlig kontroll. I målet ingår bland annat att respektive kontrollmyndighet ska ha register över de verksamheter som ska kontrolleras och att dessa uppdateras årligen.

Finansiering av kontrollen

Tillsynen finansieras via avgifter enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige.

Kompetens

Kompetensutveckling inom området sker genom utbyte av erfarenheter med andra kommuner samt via egen inläsning. Jordbruksverket är vägledande myndighet inom området.

Kontrollplan 2024

Animaliska biprodukter och foder	Typ av kontroll	Avdelning	Planerad kontroll 2024
Nedgrävning av häst	Händelsestyrd kontroll	Miljöskydd	0–5 ärenden 0–10 timmar
Förvaring av animaliska biprodukter i primärproduktionen och nedgrävning (kadaverhantering)	Planerad kontroll	Miljöskydd	20–50 ärenden 5–20 timmar
Nedgrävning av vilt	Händelsestyrd kontroll	Miljöskydd	0–5 ärenden 0–10 timmar
Ansökningar gällande kompostering	Händelsestyrd kontroll	Hälsoskydd	100 ärenden 50 timmar
Utlämnande och transport av matavfall från livsmedelsanläggningar	Händelsestyrd kontroll	Livsmedel	0–5 ärenden 0–5 timmar
Hantering av animaliska biprodukter på livsmedelsanläggningar	Planerad kontroll	Livsmedel	15 ärenden 10–20 timmar
Användning av andra organiska gödningsmedel och jordförbättringsmedel än naturgödsel	Planerad kontroll	Miljöskydd	5–20 ärenden 1–5 timmar
Klagomål	Händelsestyrd kontroll	Livsmedel, miljöskydd, hälsoskydd	0–20 timmar
Rapportering till Jordbruksverket		Livsmedel, miljöskydd, hälsoskydd	10 timmar
Totalt			70–150 timmar
<i>Planerade årsarbetskrafter*</i>			<i>0,1 årsarbetskrafter*</i>

*Merparten av ABP-kontrollen utförs i samband med annan tillsyn och kontroll och de resurser som behövs för kontroll av ABP inkluderas i tillsynsplanerna för miljöskydd och hälsoskydd, samt årsplan för livsmedelskontrollen.

Bilaga 6 Tillsynsplan enligt alkohollagen

Alkohollagen är en skyddslagstiftning som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar. En viktig del i detta är den yttre tillsyn som genomförs av miljöförvaltningen. Tillsynen syftar till att kontrollera att alkohollagens regelverk följs.

Yttre tillsyn på serveringsställen med serveringstillstånd

Vid tillsynen på serveringsställen med serveringstillstånd kontrolleras framför allt att varje serveringsställe arbetar aktivt med att hålla god ordning och nykterhet i lokalen. Med detta menas bland annat att det ska finnas en fungerande ålderskontroll, att alkoholdryck ska serveras återhållsamt och att märkbart berusade gäster ska avvisas från serveringsstället. Tillsynsbesöken ger kommunen möjlighet att upptäcka och påtala missförhållanden i dialog med verksamhetsutövaren. Besöken bedöms utöver detta ha en preventiv effekt på alkoholserveringen.

Besöken ska i möjligaste mån ske när mest alkohol serveras och när antalet gäster förväntas vara högst. Detta innebär att en stor del av besöken sker under sen kvälls- eller nattetid.

Behovet av tillsyn för varje serveringsställe bestäms enligt riktlinjer som fastslogs 2008. Dessa riktlinjer tar hänsyn till bland annat serveringsställets serveringstid och inriktning och placerar varje serveringsställe i en tillsynsklass. Serveringsställen med sena serveringstider, där en stor andel gäster förväntas dricka alkohol i berusningssyfte, placeras i en tillsynsklass med fler tillsynsbesök per år enligt nedanstående tabell.

Tillsynsklass	Exempel på serveringsställen	Antal tillsynsbesök
1	Nöjeskrogar	4 gånger per år
2	Pubar	2 gånger per år
3	Matrestauranger med sena serveringstider	1 gång per år
4	Matrestauranger	1 gång vart annat år
5	Slutna sällskap ³	Vid behov

Samtliga placeringar i tillsynsklass revideras inför varje nytt kalenderår. Placeringen är dock inte statisk utan revideras även löpande under året om ett serveringsställe till exempel byter inriktning eller öppettider eller om det av annan anledning bedöms finnas ett ökat eller minskat tillsynsbehov. Uppföljning av att serveringsställen får minst det antal besök som anges följs upp löpande under året.

Detta ger ett tillsynsbehov kring cirka 280 besök på helåret 2024.

³ Tillstånd för slutet sällskap gäller för antingen festvåningar eller föreningslokaler. Tillsyn vid sådana serveringsställen är ofta svåra att planera eftersom de inte har regelbunden verksamhet. När de nyttjas är de inte öppna för allmänheten och annonsering/marknadsföring sker endast till den slutna kretsen.

Tillsyn av folkölsförsäljning

Vad gäller tillsyn av folkölsförsäljning ska enligt plan varje försäljare få besök vartannat år. Totalt finns 112 registrerade försäljare i Uppsala kommun vilket innebär cirka 56 besök per år. De flesta som säljer folköl säljer också tobak och i normalfallet samordnas dessa besök.

Yttre tillsyn – en del i helheten

En tillsynsplan enligt alkohollagen behandlar främst den yttre tillsynen. Dock utgör yttre tillsynen endast ca 10 procent av tillståndsenhetens arbetstid. Av det samlade tillsynsarbetet är den yttre tillsynen ett komplement till förebyggande tillsynsarbete och inre tillsyn. Till förebyggande tillsyn räknas information, rådgivning och utbildning. Exempelvis anordnar miljöförvaltningen årligen utbildningar i ansvarsfull alkoholservice. Till det förebyggande arbetet räknas även samverkande möten med polis och andra aktörer. Inre tillsyn är kontroll och uppföljning av tillståndshavares personliga och ekonomiska förhållanden. Det sker bland annat genom remisser till Polisen och Skatteverket samt löpande bevakning med kreditupplysningstjänster. Varje krögare med stadigvarande tillstånd granskas i den inre tillsynen årligen.

Tillståndsenhetens resurser

Tillståndsenheten har 2024 totalt 6,0 årsarbetskrafter som arbetar med tillsyn och tillståndsgivning enligt alkohollagen samt övriga uppgifter på tillståndsenheten. Detta inkluderar en föräldraledig handläggare som planeras återgå i tjänst i augusti. Därutöver finns 0,3 årsarbetskraft avdelningschef. Resurserna bedöms vara tillräckliga för att uppnå den planerade tillsynen.

Bilaga 7 Hållbarhetsperspektiven och de nationella miljökvalitetsmålen

Hållbarhetsperspektiven

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bidrar genom tillsyn, kontroller och förrättningar till de tre hållbarhetsperspektiven: social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Ekologisk hållbarhet

Fyra av förvaltningens verksamhetsområden arbetar utifrån miljöbalken och bidrar tydligt till ekologisk hållbarhet.

Miljöskydd omfattar tillsyn och prövning av miljöfarliga verksamheter och bidrar till att minska utsläpp av miljöfarliga ämnen. Tillståndsprövning och tillsyn av vatten och avlopp (VA) bidrar till minskad övergödning och skydd av grund- och dricksvattnet. Områdesskydd (OS) omfattar tillsyn av strandskydd och naturreservat och bidrar till att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten samt att trygga allas tillgång till stränder och andra naturområden. Samhällsbyggnad och miljöövervakning (SHB) bidrar till en hållbar stadsplanering och landsbygdsutveckling och övervakar luftkvaliteten i kommunen.

Social hållbarhet

Social hållbarhet omfattar mänskliga rättigheter med exempelvis förvaltningens ansvar som arbetsgivare och vårt ansvar att som kommunal myndighet säkerställa demokratiska värden. En särskild aspekt av mänskliga rättigheter är barns rättigheter eftersom barn är extra skyddsvärda.

Arbetsgivaransvaret bidrar till att ge medarbetarna möjlighet att utvecklas i arbetet och skapa balans mellan arbete och fritid. Arbetsvillkor, arbetsmiljö och personsäkerhet är viktiga frågor och vi värderar jämställdhet, mångfald och fackliga rättigheter.

Förvaltningens myndighetsutövning säkerställer demokratiska värden såsom rättssäkerhet och likhet inför lagen. Myndighetsservicen bidrar till att uppfylla nämndens serviceskyldighet och upprätthålla offentlighetsprincipen genom tillgång till allmänna handlingar och att ge råd och service till medborgarna.

Huvuddelen av förvaltningens verksamhetsområden bidrar till att säkra människors hälsa. Miljöskydd bidrar till att minska utsläpp av miljöfarliga ämnen. Hälsoskydd bidrar till en hälsosam miljö och hälsa för barn, unga och äldre genom tillsyn av förskolor, skolor och äldreboenden. Områdesskydd upprätthåller allemansrätten och tryggar tillgång till stränder och andra naturområden. Samhällsbyggnad och miljöövervakning bidrar till en hållbar stadsplanering och landsbygdsutveckling och övervakar luftkvaliteten i kommunen. Livsmedelskontrollen bidrar till att alla ska ha tillgång till rent dricksvatten och säkra livsmedel. VA (Enskilt vatten och avlopp) skyddar grund- och dricksvatten. Tillståndsprövning och tillsyn av alkohol, tobak, receptfria läkemedel och e-cigarett bidrar bland annat till en ansvarsfull alkoholserving.

Av förvaltningens avdelningar bidrar speciellt Hälsoskydd till barns rättigheter genom tillsyn för att säkerställa att barn i förskolor, skolor och fritidshem har en hälsosam inomhusmiljö. Livsmedelskontroll och VA bidrar till att barn ska ha tillgång till rent dricksvatten och säkra livsmedel. Tillståndsenheten skyddar barn och unga från att

komma i kontakt med alkohol och tobak. Genom Samhällsbyggnad och miljöövervakning bidrar förvaltningen till hållbar stadsplanering och bevakar då bland annat storlek på planerade förskolegårdar.

Ekonomisk hållbarhet

Alla förvaltningens avdelningar kan bidra till näringslivsutveckling och hjälpa verksamhetsutövare och privatpersoner att ta ansvar för sin hållbarhetspåverkan. Genom tillsyn och kontroll bidrar förvaltningen till att företag kan verka på en sund marknad där företag inte får otillbörliga konkurrensfördelar genom att avstå från att följa lagstiftning. Den kommunala lantmäterimyndigheten bidrar till ett hållbart samhällsbyggande och ekonomisk utveckling genom att skapa förutsättningar för att bebygga och utveckla fastigheter och samhällets infrastruktur, köpa, äga och sälja fastigheter samt söka, hitta och använda geografisk information och fastighetsinformation.

Nationella miljö kvalitetsmål

I Sverige och Uppsala är miljö- och klimatfrågorna fortsatt centrala för en hållbar utveckling. De 16 nationella miljö kvalitetsmålen utgör här en viktig utgångspunkt och Uppsala ska bidra till att de uppnås. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i det arbetet och bidrar till måluppfyllelsen genom tillsyn, prövning, kontroll och förrättningar. De nationella miljö kvalitetsmålen är ett viktigt underlag för nämndmålen.

I tabellen nedan anges vilken typ av tillsyn som bidrar till vilket miljö kvalitetsmål.

Nationella miljö kvalitetsmål	Miljöskyddstillsyn	Tillsyn VA och områdesskydd	Hälsoskyddstillsyn
1. Begränsad klimatpåverkan	X		X
2. Frisk luft	X		X
3. Giffri miljö	X	X	X
4. Säker strålmiljö	X		X
5. Ingen övergödning	X	X	
6. God bebyggd miljö	X	X	X
7. Skyddande ozonskikt	X		
8. Grundvatten av god kvalitet	X	X	
9. Levande sjöar och vattendrag	X	X	
10. Bara naturlig försurning	X		
11. Myllrande våtmarker		X	
12. Levande skogar		X	
13. Ett rikt odlingslandskap	X	X	
14. Ett rikt växt- och djurliv		X	
15. Storslagen fjällmiljö			
16. Hav i balans samt levande kust och skärgård			